MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU

PARP

POLSKIE TOWARZYSTWO EWALUACYJNE

XI Konferencja Ewaluacyjna

Ewaluacja Polityki Spójności
Rezultaty - Wyzwania - Rozwiązania

Kraków, 28-29 września 2015

NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI
dla rozwoju Polski

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Ocena wpływu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw

Wyniki i rekomendacje

„Badanie współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego”

Zakres przedmiotowy badania:

- Działanie 1.4
- Oś 3
- Oś 4
- Oś 5
- Działanie 8.1 i 8.2.

Metodologia:

- Metody jakościowe: wywiady z beneficjentami, z ostatecznymi odbiorcami wsparcia, z ekspertami oceniającymi projekty, przedstawicielami IZ i IP, panel ekspertów
- Metody ilościowe: Ankiety z beneficjentami i podmiotami aplikującymi nieskutecznie o wsparcie (grupa kontrolna)
- Modelowanie ekonometryczne

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MAKRO

Fundusze strukturalne z PO IG miały istotny pozytywny wpływ na:

- wysokość udziału nakładów na B+R w PKB- przy braku tych funduszy udział B+R w PKB w 2012 roku wyniósłby około 0,7% PKB wobec 0,88% faktycznie,
- udział eksportu wysokiej techniki w PKB- bez funduszy z PO IG i SPO WKP udział eksportu wysokiej techniki w PKB w 2013 roku wyniósłby 3,78% wobec 6,7% faktycznie,
- liczbę jednostek aktywnych w B+R w sektorze przedsiębiorstw,
- liczbę wynalazków zgłoszonych do Europejskiego Urzędu Patentowego,
- wysokość nakładów na B+R pochodzących z sektora przedsiębiorstw w latach 2006-2013, jak też nakładów na B+R ogółem w latach 2004-2013.

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

III OŚ PRIORYTETOWA

- Osiągnięty cel osi- zwiększenie liczby przedsiębiorstw działających na bazie innowacyjnych rozwiązań oraz zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych-
- Działanie 3.1- wspartych 784 projektów ostatecznych odbiorców,
- Działanie 3.2- wsparte 74 spółki portfelowe,
- Zakres i wysokości wsparcia nie zawsze odpowiadał oczekiwaniom niektórych grup przedsiębiorców- zbyt nisko ustalone limity inwestycyjne – Skutkiem dominacja firm usługowych, w szczególności z branży IT.

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

III OŚ PRIORYTETOWA

- Duża liczba niskiej jakości projektów inwestycyjnych,
- Bardzo mała liczba dokapitalizowanych projektów związanych z prowadzeniem prac B+R,
- Brak specjalizacji dziedzinowej funduszy,
- Niekorzystne zasady opodatkowania środków z wyjść kapitałowych w działaniu 3.1- kwalifikowanie ich jako środków publicznych prowadzi do ograniczenia dostępności tych środków w kolejnych cyklach inwestycyjnych a tym samym niska skłonność inkubatorów do wychodzenia z inwestycji

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

III OŚ PRIORYTETOWA

- Krótkotrwałe efekty poddziałania 3.1.1, bardzo ograniczony wpływ na rozwój rynku inwestorów kapitałowych,
- Ograniczona użyteczność tworzonych w ramach poddziałania 3.3.1 platform internetowych pośredniczących między poszukującymi kapitału, innowacyjnymi przedsiębiorcami a inwestorami zewnętrznymi

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

IV OŚ PRIORYTETOWA

- Osiągnięty cel- podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez stymulowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań: wsparto realizację ponad 2000 projektów kwotą przekraczającą 12 mld zł
- Wsparcie trafiło głównie do firm o ugruntowanej pozycji rynkowej, wysokich obrotach oraz zatrudniających minimum 50 pracowników
- Brak koncentracji tematycznej wsparcia
- Zdecydowanie pozytywny wpływ wsparcia na konkurencyjność firm

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

IV OŚ PRIORYTETOWA

- Umiarkowany poziom innowacyjności projektów:
  - w budżetach projektów dominowały nakłady na środki trwałe
  - 60% beneficjentów osi poniosło w ramach projektu nakłady dotyczące prac B+R jednak najczęściej ich wartość nie przekraczała 10% całkowitego budżetu projektu
  - głównym rynkiem, na którym oferowane są opracowane, w ramach realizowanych projektów, produkty jest rynek krajowy
  - w niektórych działaniach osi czwartej wspierano stricte innowacje imitacyjne polegające zasadniczo na imporcie technologii
- Wysoka skala efektu deadweight- 63% podmiotów aplikujących nieskutecznie realizuje lub w ciągu najbliższych 12 miesięcy rozpocznie realizację projektu

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

V OŚ PRIORYTETOWA

- Niecałkowicie osiągnięty cel osi: zapewnienie przedsiębiorcom wysokiej jakości usług i infrastruktury służących wzmocnieniu oraz wykorzystaniu ich potencjału innowacyjnego oraz wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw poprzez rozwój powiązań kooperacyjnych

Działanie 5.1

- wsparcie zbyt słabych inicjatyw
- Wypaczona idea współpracy w klastrze: krótki okres funkcjonowania klastrów, duże terytorialne rozproszenie partnerów i niski poziom kapitału społecznego
- Zagrożona trwałość wspartych inicjatyw
- Brak skłonności firm do partycypacji w kosztach utrzymania zakupionej infrastruktury

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

V OŚ PRIORYTETOWA

Działanie 5.2- zapewnienie przedsiębiorcom zlokalizowanym na terenie całego kraju dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości usług biznesowych niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia działalności innowacyjnej poprzez wzmocnienie sieci IOB-

- Niedostateczne dopasowanie usług do potrzeb firm,
- Brak ciągłości współpracy między IOB a firmami

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

V OŚ PRIORYTETOWA

Działanie 5.3- zapewnienie dostępu do kompleksowych usług wspierających innowacje poprzez wsparcie powstawania oraz rozwoju ośrodków innowacyjności

- w wyniku realizacji projektów stworzono odpowiednie warunki infrastrukturalne dla rozwoju przedsiębiorstw
- niedostateczne uzupełnienie usług „twardych” o wysokiej jakości usługi „miękkie”
- zbyt wcześnie na ostateczną ocenę – projekty w trakcie realizacji

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

V OŚ PRIORYTETOWA

Działanie 5.4- zwiększenie liczby przedsiębiorstw podejmujących działania ukierunkowane na ochronę własności intelektualnej, w szczególności własności przemysłowej oraz upowszechnieniu wiedzy nt. tejże ochrony

- Poddziałanie 5.4.1- z ostateczną oceną należy się wstrzymać do momentu zakończenia realizacji wszystkich projektów

  Zagrożona trwałość efektów wsparcia

- Poddziałanie 5.4.2 –
  - ostatecznymi odbiorcami nie zawsze były podmioty, od których należałoby oczekiwać aktywności związanej z ochroną własności intelektualnej
  - uzyskane efekty można było osiągnąć niższym kosztem (powielanie się działań- portale, publikacje)
  - Brak ciągłości wsparcia (wyczerpanie alokacji w roku 2010)
  - Zagrożenie trwałości projektów

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

VIII OŚ PRIORYTETOWA

- Cel- stymulowanie rozwoju gospodarki elektronicznej poprzez wspieranie tworzenia nowych, innowacyjnych e-usług, innowacyjnych rozwiązań elektronicznego biznesu oraz zmniejszanie technologicznych, ekonomicznych i mentalnych barier wykorzystywania e-usług w społeczeństwie
- Wsparto realizację ponad 6500 projektów kwotą przekraczającą 3 mld zł
- Wsparcie trafiło głównie do firm mikro i małych (stanowiły ponad 85% ogółu beneficjentów) o krótkim stażu rynkowym

EFEKTY WSPARCIA- POZIOM MIKRO

VIII OŚ PRIORYTETOWA

- Poziom innowacyjności opracowanych w ramach projektów rozwiązań był niski- 28% beneficjentów oferuje produkt/usługę na rynku międzynarodowym, co jednak istotne tylko 11% badanych wskazała, że przychody osiągane ze sprzedaży na tym rynku przekraczają 50% ogółu przychodów
- system wyboru projektów (zwłaszcza w działaniu 8.1) nie premiował w sposób szczególny projektów o ponadnarodowym poziomie innowacyjności.
- ryzyko dotyczące trwałości efektów projektów realizowanych z działania 8.1 - dofinansowane przedsiębiorstwa dwa lata po zakończeniu projektu są ciągle niedochodowe, obserwowalny jest spadek zatrudnienia u beneficjentów wraz z upływem czasu od zakończenia realizacji projektu, spada pozycjonowanie e-usług beneficjentów w wyszukiwarce Google
- Wysoka skala efektu deadweight- spośród podmiotów, które nie otrzymały wsparcia jedynie co trzeci nie zrealizował lub nie zamierza realizować projektu w ciągu najbliższych 12 miesięcy

SYSTEM WYBORU PROJEKTÓW

- Brak konkursów dedykowanych poszczególnym branżom
- Brak konkursów dedykowanych firmom mikro i małym
- Niewystarczające wykorzystanie oceny panelowej
- Nadmierne sformalizowanie oceny- nacisk na przejrzystość procesu a nie wybór najlepszych projektów
- Niedostateczna weryfikacja jakości pracy ekspertów,

SYSTEM WYBORU PROJEKTÓW

- Nadmierna liczba kryteriów,
- Istnienie kryteriów nie różnicujących projektów (w szczególności kryteria dot. deklaracji beneficjentów),
- Niedostateczny nacisk w kryteriach na innowacyjność projektów (w działaniu 1.4-4.1 poziom innowacyjności projektu nie był w ogóle oceniany w trzech pierwszych naborach)
- Kryteria obligatoryjne dotyczące potencjału beneficjentów faworyzowały firmy średnie i duże,
- Zbyt duży nacisk na ochronę własności intelektualnej

Wnioski końcowe i rekomendacje

Wniosek	Rekomendacja
Niski limit wejść kapitałowych w działaniu 3.1 skutkujący inwestycjami przede wszystkim w sektor IT	Podniesienie limitu inwestycyjnego
Bardzo niski poziom wykorzystania kapitalizacji dla 4 funduszy venture capital oraz niski dla dalszych dwóch w Działaniu 3.2 PO IG	Rozważenie zmiany umowy inwestycyjnej i ograniczenia kapitalizacji połączonej z przesunięciem środków do dwóch najbardziej skutecznych funduszy
Umiarkowany poziom innowacyjności projektów w osi czwartej	Położenie większego nacisku na innowacje kreatywne a nie imitacyjne.
Główny rynek działalności beneficjentów osi IV to rynek krajowy (międzynarodowy był kluczowy dla co trzeciego beneficjenta).	Uwzględnienie w kryteriach wyboru projektów, a także założeniach realizowanych działań zapisów odnoszących się do internacjonalizacji i działalności eksportowej.

Wniosek	Rekomendacja
Wsparcie udzielane w ramach osi czwartej trafiło głównie do firm średnich i dużych. Ponad 50% projektów realizowanych było przez tego rodzaju podmioty.	Organizacja konkursów dedykowanych: dla firm mikro i małych, dla firm średnich i/lub dla firm dużych
Słabe więzi między członkami klastrów (w działaniu 5.1), zdeterminowane w dużym stopniu brakiem kolokacji – grozi to rozpadem klastra, a w konsekwencji brakiem osiągnięcia długotrwałych efektów wsparcia	Zmiana kryteriów przy ocenie projektów do wsparcia – wsparcie klastrów z dłuższym stażem, udokumentowaną współpracą, skupionych w jednej lokalizacji
Ciążący na beneficjentach działania 5.1 obowiązek utrzymania zakupionej infrastruktury, przy małym wsparciu w tym zakresie ze strony uczestników powiązania kooperacyjnego jest trudny w realizacji	Przy konstruowaniu założeń kolejnych programów ukierunkowanych na rozwój klastrów, w ramach których planowane będą inwestycje w infrastrukturę twardą, w miarę możliwości należy uwzględnić większą partycypację członków klastra w jego rozwój, w tym w utrzymanie infrastruktury zakupionej w ramach realizowanych projektów

Wniosek	Rekomendacja
Brak koncentracji wydatkowania środków- duża liczba instrumentów, brak preferencji punktowych dla konkretnych branż, brak specjalizacji programu (ogóle wskazanie na branże bio-techno-info)	Koncentracja tematyczna wsparcia, preferowanie przedsięwzięć w dziedzinach istotnych z punktu widzenia rozwoju kraju, dedykowane konkursy, skoncentrowanie się na mniejszej liczbie instrumentów
Przy prostym sposobie doboru ekspertów i braku stałego systemu monitorowania i kontroli ich pracy, jakość ocen ekspertów była stosunkowo niska	Wzmocnienie systemu naboru ekspertów oraz bieżącego monitorowania i kontroli jakości pracy ekspertów
Rozwiązania proceduralne systemu wyboru projektów, dobór samych kryteriów oceny projektów oraz definicji innowacyjności w ramach POIG 2007-2013 nie były optymalne z punktu widzenia wyboru jak najbardziej innowacyjnych projektów	Większe dopasowanie systemu wyboru projektów do poszczególnych rodzajów beneficjentów, wspieranych projektów czy celów założonych do osiągnięcia

Wniosek	Rekomendacja
Duża liczba fakultatywnych kryteriów oceny projektów uniemożliwia rzeczywistą ocenę, nawet przez samych ekspertów, czy dokonano wyboru najbardziej innowacyjnych projektów	Ograniczenie liczby kryteriów fakultatywnych oceny merytorycznej projektów

WYG PSDB SP. z o.o. part of the **WYG** group

www.**wygpsdb**.pl